

2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – С. 276.

3. Сельченкова С.В. // Діловодство: Практичний посібник. – К.: Інкунабула, 2009. – 480 с.

4. Шувалова Н.Н. Основи діловодства. Мова службового документа. URL: [https://stud.com.ua/21890/dokumentoznavstvo/sistemi\\_avtomatizatsiyi\\_dilovodstva](https://stud.com.ua/21890/dokumentoznavstvo/sistemi_avtomatizatsiyi_dilovodstva)

5. Савицький В.Т. Документ як базове поняття документаційного забезпечення управління / В.Т. Савицький // Університетські наукові записки. – 2005. – № 4(16). – С. 313–318.

6. Піддубна Л.П. Стан законодавчого та нормативно-методичного регламентування діловодства в державному управлінні України / Л.П. Піддубна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Сер.: Управління. – 2011. – Вип. 4. – С. 139–145.

7. Кукарін О.Б. / Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб. – К.: НАДУ, 2015. – С. 84.

**Лавренюк Ю.Ф.**

*кандидат наук з державного управління, докторант,  
Національний університет «Одеська юридична академія»*

## **АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА НОРМА У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ФІЛОСОФСЬКІ ВИТОКИ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ**

Специфічні завдання публічного адміністрування у сфері економіки, а також сучасні тенденції людиноцентризму у розвитку адміністративного права зумовлюють необхідність оновлення актуальних наукових здобутків, що є базовими для цього дослідження. Категорія правореалізації в адміністративному праві є тісно пов'язаною із практично усіма нормами та інститутами адміністративного права, але у першу чергу – із категорією норми адміністративного права, зокрема тієї, що підлягає застосуванню у конкретному випадку. Адміністративне право традиційно формувалось виходячи з «патерналістичної» концепції діяльності держави, і лише останніми роками поширення набули інші підходи

до місця публічної влади у суспільному житті [1, с. 75]. Вказане не може не відобразитись на сутності і побудові норми адміністративного права, які безпосередньо залежать від її призначення та особливостей суспільних відносин, на врегулювання яких вона розрахована [2, с. 160–162]. Тому варто дослідити актуальні тенденції подальшого розвитку розуміння норм в адміністративному праві у контексті як окреслених соціальних та правових процесів, так і отримання таких результатів дослідження, які мали б як теоретичне, так і практичне значення.

Поширеною позицією щодо сутності норми адміністративного права є її визначення як нормативно визначене державою (ратифіковане, санкціоноване, встановлене) правило поведінки, що є юридично обов'язковим та формально визначеним. Таке правило спрямоване на забезпечення суб'єктивних публічних прав та свобод, а також забезпечення належного функціонування держави та громадянського суспільства. Виділяються наступні особливості адміністративно-правових норм: встановлюються актами суб'єктів публічної адміністрації; зміст зумовлений управлінським характером відносин; встановлюють свободу поведінки для невіддільних та суворий порядок дій – для владних суб'єктів; специфічна спрямованість – забезпечення суб'єктивних публічних прав та свобод, а також належного функціонування держави та суспільства; наслідком порушення може стати застосування державного примусу. Виділяють функції норм адміністративного права: забезпечувальна, організаційна, публічного регулювання, охоронна, інформаційна, заохочувальна, соціально-моральна. Адміністративні норми забезпечують приватній особі не тільки свободу поведінки, але й підтримку, що виражається у зокрема: забезпечення природних потреб особи, якщо це виходить за межі її власних можливостей; примусовий характер забезпечення необхідних для цього засобів (наприклад, примусове стягнення недоплачених податків). Відмічається притаманність імперативної природи нормам адміністративного права, оскільки вони являють собою прямі приписи від суб'єкта до об'єкта управління. Адміністративно-правовій нормі притаманна класична структура, що передбачає наявність трьох елементів: гіпотеза, диспозиція та санкція [3, с. 59–67]. Наведена

позиція свідчить, що окреслені правові властивості адміністративно-правової норми обумовлені її специфікою як норми передусім, публічного права, що спрямована на реалізацію публічного інтересу. Окреслене розуміння норми адміністративного права відповідає усталеному розумінню норми права як такої, що наводиться у теорії права: належним чином закріплене загальне правило поведінки, що визначає стандарт такої поведінки або наслідки його порушення [2, с. 160].

Окреслена концепція сутності та змісту адміністративно-правової норми значною мірою ґрунтується на традиційній парадигмі адміністративного права, що виходить з центрального характеру ролі держави у правовідносинах із іншими суб'єктами права. Звідси – констатація як її імперативного характеру, так і відповідного переліку її функцій, в тому числі – таких, як забезпечувальна, соціально-моральна та деякі інші. З порівняння наведеної сутності норми адміністративного права із положеннями Г. Кельзена, одного з основних представників теорії правового позитивізму щодо сутності норми права та співвідношення її із нормотворчістю слідує про онтологічну притаманність нормам адміністративного права позитивістського характеру. Так, вчений, надаючи характеристику волі законодавця, розмежовує категорії «буття» та «належного», віддаючи, в контексті визначення норми права, пріоритет останньому [4, с. 15–16].

Сьогодні стверджується про зміну засад взаємодії держави із зазначеними суб'єктами – з патерналістичних на засади співпраці, що виявилось у, зокрема, визнанні надання адміністративних послуг окремим напрямом діяльності публічної адміністрації [1, с. 71–72, 74]. Окреслене має перспективний характер для врахування при дослідженні адміністративно-правових засад забезпечення економічних інтересів України, оскільки в економічних відносинах ринкового характеру держава значною мірою втрачає можливості імперативного впливу на інших учасників економічних відносин [5, с. 25]. У філософії права виділяють такі ознаки природного права, як: оцінка соціальних явищ, предметів, процесів на критеріях світоглядного, метафізичного, етичного характеру; відповідні критерії виражають певні ідеали правового регулювання, що

виражають його вихідні начала. Такі ідеали отримують регулятивне значення [6, с. 685–686].

Сучасна парадигма адміністративного права передбачає пріоритетне значення людини та її правових властивостей, потреб у правовому регулюванні, що виражається у виділенні таких його засад, як: генетичний зв'язок його онтологічних витоків із способами захисту суб'єктивних прав та свобод, пріоритет відповідальності публічної адміністрації перед людиною за свою діяльність, визначальна роль демократичних стандартів у змісті норм адміністративного права [1, с. 77].

Отже, можливо стверджувати про посилення природно-правових засад у адміністративно-правовому регулюванні загалом та публічному адмініструванні у сфері економіки зокрема, визнання прав та свобод людини визначальним пріоритетом вказаного адміністрування, формування змішаної концепції, що характеризується приматом цінностей природного права у адміністративно-правовому регулюванні. У контексті реалізації адміністративно-правових норм це означає: подальший розвиток диспозитивних методів адміністративно-правового регулювання (наприклад, розвиток такого явища, як адміністративні договори); забезпечення прав та свобод людини як іманентна складова розвитку адміністративної процедурної форми діяльності суб'єктів публічного адміністрування; розвиток оціночних понять (пропорційність, розумність, добросовісність тощо) при прийнятті суб'єктом публічної влади актів, що стосуються суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів у сфері економіки. Вказане означає перспективне збільшення питомої ваги норм так званого усіченого складу, тобто за відсутності такого структурного елементу як санкція.

### **Список використаних джерел:**

1. Коломоєць Т.О., Колпаков В.К. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. *Право України*. 2017. № 5. С. 71–79.
2. Теорія держави і права / за ред. О.В. Петришина. Харків : Право, 2015. 368 с.
3. Адміністративне право України в сучасних умовах: виклики початку XXI століття : монографія / за ред. В.В. Галуцько. Херсон : ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2010. 376 с.

4. Ганс Кельзен. Чистое учение о праве. 2-е изд / пер. с нем. М.В. Антонова и С.В. Лёзова. СПб. : ООО Издательский Дом «Алеф-Пресс», 2015. 542 с.
5. Економічна теорія / за ред. Предборського В.А. Київ : Кондор, 2003. 492 с.
6. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2017. Т. 2: Філософія права. Редкол.: С.І. Максимов (голова) та ін. 1128 с.

**Лещинський В.П.**

*кандидат наук з державного управління,  
Київський національний університет будівництва та  
архітектури*

**ПРИНЦИПИ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ  
ЩОДО ЗАКОННОСТІ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ  
У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ:  
ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ПІДХОДУ**

Судовий контроль розглядається не тільки як окремий вид контрольно-наглядової діяльності держави [1, с. 300], але й пов'язується із специфічним способом його здійснення – судовою діяльністю щодо захисту прав і законних інтересів приватних осіб [2, с. 455]. Схвально слід відмітити окремі наукові напрацювання, присвячені проблематиці сутності судового контролю, та в яких обґрунтовується позиція про виокремлення контрольної функції суду при здійсненні правосуддя. Така функція характеризується як супутня здійсненню правосуддя, але яка іманентна йому [3, с. 12]. Водночас, така позиція може бути доповнена з огляду на зміну пріоритетів публічного адміністрування та адміністративно-правового регулювання, що відбулись протягом останніх років та характеризуються розвитком людиноцентризму у адміністративному праві, відповідальності держави за свою діяльність перед людиною, а отже – актуалізацією контрольної діяльності держави як передусім, юридичного засобу забезпечення та захисту прав та законних інтересів приватної особи [4, с. 77].